

تأثیر ارتباطات سیاسی بر فرار مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

فرزین خوشکار^۱
داود گرجی زاده^۲
سید علیرضا هاشمی^{۳*}

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۱۸ تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۰۶/۲۱

چکیده

تحقیق حاضر با هدف بررسی تأثیر ارتباطات سیاسی بر فرار مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام شد. تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی، بر حسب نوع داده‌ها، یک تحقیق کمی و از لحاظ روش گردآوری داده‌ها توصیفی و از نوع کتابخانه‌ای بود. برای نیل به هدف پژوهش ارتباطات سیاسی به وسیله دو شاخص مالکیت دولتی و نیمه دولتی و حضور صاحب منصبان دولتی در هیأت مدیره شرکت‌ها اندازه‌گیری شد و تأثیر این شاخص بر فرار مالیاتی اندازه‌گیری شد در قالب یک مدل رگرسیون پنل دیتا مورد بررسی قرار گرفت. جامعه آماری کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بودند که با استفاده از روش حذف سیستماتیک و در نظر گرفتن شرایطی برای اعضاء نمونه پژوهش در نهایت تعداد ۶۳ شرکت به عنوان نمونه انتخاب شدند که داده‌های مربوط به آن‌ها در بازه سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ به روش کتابخانه‌ای و میدانی گردآوری گردید. نتایج نشان داد که دو شاخص مالکیت دولتی و نیمه دولتی و حضور صاحب منصبان دولتی در هیأت مدیره شرکت‌ها تأثیر معناداری در سطح ۰/۰۵٪ بر فرار مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران دارند.

واژگان کلیدی

ارتباطات سیاسی، نفوذ سیاسی، مالکیت دولتی، فرار مالیاتی.

۱. مدرس گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی ناصر خسرو، ساوه، ایران.
۲. مدرس گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی ناصر خسرو، ساوه، ایران.
۳. کارشناس ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی ناصر خسرو، ساوه، ایران. (نویسنده مسئول: managerparsapersian@gmail.com)

مقدمه:

ارتباطات سیاسی می‌تواند به کاهش مشکلات ناشی از محدودیت‌های مالی کمک کند و سرمایه لازم را برای فعالیت‌های سرمایه‌گذاری شرکت فراهم کند. با وجود این، دسترسی به سرمایه خارجی زیاد از طریق ارتباطات سیاسی، شرکت را به سرمایه‌گذاری‌های پایین‌تر از حد بهینه تشویق می‌کند. از سوی دیگر، ارتباطات سیاسی ممکن است با مداخله شدید دولت و انحراف از اهداف نهایی شرکت همراه باشد. همچنین مدیران شرکت به واسطه ارتباطات سیاسی‌ای که دارند می‌توانند راه‌های مختلف اخذ معافیت مالیاتی و یا دور زدن قوانین مالیاتی را برای دستیابی به سود بیشتر امتحان نمایند. لذا در پژوهش حاضر به دنبال آنیم که با استفاده از داده‌های شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران، رابطه بین ارتباطات سیاسی و فرار مالیاتی را مورد بررسی دهیم. در فصل حاضر نیز به صورت مختصر کلیاتی از پژوهش از قبیل بیان مسئله، اهمیت و ضرورت پژوهش، اهداف، سؤالات و تعاریف را ارائه می‌نمائیم.

اهمیت و ضرورت انجام پژوهش

جامعه و بخش عمومی انتظار دارند شرکت‌ها شهروندان خوبی باشند و سهم مالیات خود را به درستی و به موقع پرداخت نمایند و این استراتژی شرکت از منظر سایر گروه‌ها ناپسند تلقی شود. از سوی دیگر، طبق سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور تا پایان برنامه ۵ ساله توسعه اقتصادی کشور، دولت باید بتواند هزینه‌های جاری خود را از محل درآمدهای غیر نفتی که به طور عمده درآمدهای مالیاتی می‌باشد، تأمین نماید (مشایخی و سیدی، ۱۳۹۴). این در حالی است که آمارها نشان می‌دهند که درآمدهای مالیاتی سهم بسیار ناچیزی از منابع درآمدی کشور را تشکیل می‌دهد (حبیبی و همکاران، ۲۰۱۷). در این میان، اجتناب و فرار مالیاتی در کشورها از جمله عواملی است که باعث شده تا درآمدهای مالیاتی کشورها از آنچه که برآورد شده کمتر باشد. از این رو، دولت باید در صدد افزایش درآمدهای مالیاتی خود برآید (مشایخی و سیدی، ۱۳۹۴) و در این راستا، اهمیت مطالعات مربوط به بحث اجتناب مالیاتی و عوامل موثر بر آن بیش از پیش نمایان می‌گردد.

در نظام‌های اقتصادی مبتنی بر روابط، ارتباطات سیاسی یک منبع مهم ارزش برای شرکت‌های دارای روابط است. شرکت‌های دارای روابط سیاسی راحت‌تر به منابع سرمایه و مزایای دیگر از طریق ارتباطات خود دست می‌یابند که باعث می‌شود کمتر به گزارشگری مالی با کیفیت بالا متکی باشند (رضایی و همکاران، ۱۳۹۳). روابط و نفوذ سیاسی نه تنها بر وضعیت مالی بنگاه‌های اقتصادی تأثیر می‌گذارد، بلکه انگیزه‌های مدیران را نیز در ارتباط با گزارشگری مالی تحت تأثیر قرار می‌دهد. انتظار می‌رود این امر در نهایت باعث ایجاد تفاوت‌های چشم‌گیر، در کیفیت صورت‌های مالی شرکت‌های دارای روابط سیاسی در مقایسه با شرکت‌های بدون روابط سیاسی گردد (رضایی و همکاران، ۱۳۹۲). چنانچه شرکت‌های سیاسی به گونه‌ای فرصت طلبانه رفتار نمایند، منافع سهامداران اقلیت تحت تأثیر قرار خواهد گرفت. از سوی دیگر، اگر روابط سیاسی شرکت‌ها به صورت کارا به کار گرفته شود، این امر موجب دستیابی به اطلاعات، منابع مالی، حمایت‌های سیاسی، بهره‌مندی از فرصت‌های نابرابر در محیط کسب و کار و سودآوری بیشتر می‌شود (مهربان پور و همکاران، ۱۳۹۶). طبق نظر ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۸) تغییر در ساختار مالکیت موجب تغییر در میزان ارتباطات سیاسی شرکت‌ها می‌گردد، از طرفی با توجه به اینکه میزان ارتباطات سیاسی بر جسارت مدیران این گونه شرکت‌ها تأثیرگذار بوده و سطح استفاده از اقلام تعهدی اختیاری را در آن‌ها افزایش می‌دهد، می‌توان انتظار داشت با دستکاری در میزان سود گزارش شده، میزان مالیات پرداختنی شرکت نیز تغییر یابد. ارتباط سیاسی، عملکرد شرکت را از طریق

کانال‌های مختلفی همچون تسهیل دسترسی به وام‌های بانکی و مواد اولیه، مقررات آسان و پرداخت مالیات سبک‌تر، بهبود می‌بخشد. با وجود این، همان‌طور که بسیاری از محققان بیان کرده‌اند، ارتباطات سیاسی بر روابط شرکت تأثیر منفی می‌گذارد (سعید و همکاران، ۱، ۲۰۲۰). چانی و همکارانش (۲۰۱۱) معتقدند که به دلیل حمایت دولت از ارتباطات سیاسی، در شرکت‌هایی که روابط سیاسی حاکم است، محیط عملیاتی شفاف نیست. در نتیجه کیفیت اطلاعات در شرکت‌های دارای اطلاعات سیاسی پایین‌تر از سایر شرکت‌هاست. این شرکت‌ها به دلیل دسترسی بیشتر به جریان‌های نقد آزاد بیشتر، مستعد سرمایه‌گذاری بیشتر از حد هستند (زارع پور و فرهادی اندرابی، ۱۳۹۷). به همین خاطر لازم است که با در نظر گرفتن این نکته به بررسی رابطه بین ارتباطات سیاسی و اجتناب مالیاتی پرداخت.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش:

فرار مالیاتی

هرگونه تلاش غیرقانونی برای پرداخت نکردن مالیات مانند ندادن اطلاعات لازم در مورد عواید و منافع مشمول مالیات به مقامات مسئول، فرار مالیاتی خوانده می‌شود.

عریف فرار مالیاتی، برای انواع مالیات‌ها یکسان است. در فرار مالیاتی، به رغم تطبیق فعالیت با قوانین، در اجرای فعالیت یک یا چند ضابطه مصوب مراجع ذی ربط تعمداً نادیده گرفته می‌شود. (عمادزاده، ۱۳۹۹).

زمینه‌های پیدایش فرار مالیاتی

بررسی‌های مختلف نشان می‌دهد شایع‌ترین زمینه‌های پیدایش فرار مالیاتی چنین است: (تاجیک و همکاران-۱۳۹۰)

۱- عدم گسترش فرهنگ مالیاتی در جامعه: فرهنگ مالیاتی، مجموعه‌ای از طرز تلقی، بینش و عکس‌العمل افراد در قبال نظام مالیاتی است؛ به عبارت دیگر طرز تلقی، بینش، برداشت، آرمان‌ها، ارزش‌های اجتماعی، قوانین جاری و میزان تحصیلات و آگاهی، از جمله عواملی هستند که فرهنگ مالیاتی را شکل می‌دهند.

۲- عدم مبادله کامل اطلاعات و نبودن سیستم نظارت و پیگیری در اخذ مالیات

۳- تشخیص علی‌الرأس و وجود ضعف در اجرای آن

۴- عدم استقبال از تسلیم اظهارنامه‌های مالیاتی و ضعیف بودن ضمانت‌های اجرایی: ارسال نکردن اظهارنامه، دلایل گوناگونی دارد. رایج‌ترین دلیل عدم ارسال، می‌تواند این باشد که در صورت به روز نبودن ثبت مؤدی، بهترین امکان برای ارسال نکردن اظهارنامه و پس از آن فرار از پرداخت مالیات فراهم شده است. دلیل دیگر عدم برخورد قاطع ماموران مالیاتی است که آن‌ها می‌توانند به دلیل عدم آشنایی و عدم تسلط کافی ماموران مالیاتی به قوانین مالیاتی و نداشتن مهارت کافی در اجرای آن‌ها باشد (عسکری، ۱۳۹۷).

۵- تاخیر در وصول مالیات

۶- عدم شناخت مؤدیان و مستند نبودن میزان درآمد آن‌ها

۷- وجود معافیت‌های وسیع و متنوع: دولت‌ها گاه با اتخاذ برخی سیاست‌های حمایتی مالیاتی و معافیت‌های مالیاتی، راه فرار مالیاتی را باز می‌کنند و در صورتی که در سیستم اطلاعات کارآمد نیز در نظام مالیاتی موجود نباشد، فرار مالیاتی گسترش می‌یابد. همچنین با اعطای معافیت‌های مالیاتی، گروهی از پرداخت مالیات معاف می‌شوند و این امر به کاهش درآمدهای مالیاتی دولت منجر می‌شود؛ بنابراین، اگر اعطای معافیت‌ها با دقت لازم صورت نگیرد، دولت برای کسب

درآمد مالیاتی مورد نظر، فشار سنگینی را بر گروه‌های دیگر جامعه وارد می‌کند؛ یعنی برای جبران بخش خالی کاسه درآمد مالیاتی، میزان نرخ‌های مالیاتی بیشتری، بر گروه‌هایی که از معافیت‌های مالیاتی بهره‌مند نیستند، تحمیل خواهد شد. بی‌تردید اعطای معافیت‌های مالیاتی گسترده، به ناکارایی نظام مالیاتی و ضعف نظام اجرایی مالیاتی منجر می‌شود. اندازه‌گیری فرار مالیاتی در ایران در سال‌های اخیر، در بعضی از کشورها، دولت‌ها و محققان سعی در اندازه‌گیری میزان فرار مالیاتی، برای مالیات‌های خاص و نیز برای کل سیستم مالیاتی داشته‌اند. لیکن اندازه‌گیری میزان دقیق فرار مالیاتی در کشور ایران، با مشکلاتی روبه‌رو بوده است که از اهم موانع در راه تخمین فرار مالیاتی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱- ناتوانی در استفاده از روش‌های مستقیم اندازه‌گیری (چرا که مردم مقادیر فرار مالیات‌شان را ابراز نمی‌کنند)

۲- انجام نشدن تحقیق جامع در مورد میزان فرار مالیاتی در هر یک از شاخه‌های مشمول مالیات در ایران.

۳- تفاوت تعاریف بین‌المللی مالیات با تعاریف مالیات در ایران، به نحوی که برخی از درآمدهایی که در ایران جزو درآمدهای مالیاتی محسوب نمی‌گردد، در سایر کشورها سهم عمده‌ای از درآمدهای مالیاتی را به خود اختصاص داده است (عسکری، ۱۳۹۷).

۴- عدم تطبیق آمارهای مراکز مختلف

۵- محرمانه بودن اطلاعات مربوط

اما با این حال به دلیل آثار سوئی که فرار مالیاتی بر اقتصاد کشور دارد، به توجه و بررسی بیشتری در این زمینه نیاز است. به طور کلی، فرار مالیاتی سبب می‌شود که درآمدهای مورد نیاز دولت برای هزینه‌های دولت تأمین نگردد و در نتیجه خدماتی که دولت می‌باید آن را فراهم سازد، در حد مورد نیاز و باکیفیت ارائه نشود (عسکری، ۱۳۹۷).

ارتباطات سیاسی

نظریه اقتصاد سیاسی، از نیمه دوم قرن بیستم با گسترش و نفوذ مکتب لیبرالیسم، وارد متون اقتصادی جهان شد. این نظریه نه تنها مورد توجه و سیاست اقتصاددانان مداران واقع شده است، بلکه جامعه‌شناسان نیز آثاری در بسط و توضیح این نظریه ارائه داده‌اند. بر اساس این نظریه اقتصاد و سیاست تأثیر متقابل بر یکدیگر دارند. این به این معنا است که فعالیت و تصمیم‌گیری‌ها سیاسی تأثیر مستقیم و غیرمستقیم بر فعالیت‌های اقتصادی و بر عکس دارند (مهدی فرد و رویایی، ۱۳۹۴). به اعتقاد فیس من^۲ (۲۰۲۱) روابط سیاسی در مقایسه با پایه‌های اقتصادی شرکت، عامل اصلی تعیین کننده سودآوری شرکت در کشورهای آسیای شرقی و در حال توسعه است، او معتقد است که عایدات شرکت‌های دارای روابط سیاسی به طور گسترده تحت تأثیر تصمیمات دولتی قرار دارد که علایق آن‌ها را مورد توجه قرار می‌دهد. در شرکت‌های دارای روابط سیاسی دسترسی به منابع سرمایه بستگی زیادی به سود گزارش شده ندارد، زیرا روابط سیاسی منجر به دسترسی آسان به اعتبار و منابع سرمایه از بانک‌های تحت تملک دولت می‌گردد (بوباگری و دیگران، ۲۰۲۰). نشانه‌های مدیریت سیاسی شرکتی‌ها عبارت‌اند از وجود اعضای هیئت مدیره وابسته به دولت، مجلس و مانند این نوع نهادهای سیاسی و یا وجود سهامدار عمده (دارای حداقل ده درصد سهام دارای حق رأی) دولتی و شبه دولتی. این متغیر با بررسی دقیق یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی و گزارش هیئت مدیره به مجمع عمومی از طریق شناسایی مدیرعامل، اعضای هیأت مدیره، سهامداران عمده، اشخاص وابسته و اشخاص در تعامل با شرکت‌های نمونه به انحراف گوناگون

^۲.Fisman

^۳.Boubakri

صورت می‌پذیرد (لی و وانگ، ۲۰۱۶). یکی دیگر از معیارهایی که در تحقیقات اخیر برای اندازه‌گیری ارتباط سیاسی مورد استفاده قرار گرفته است، معیار بدهی بلندمدت می‌باشد، مطالعات متعدد (مانند فان و همکاران، ۲۰۱۸، فان و وانگ، ۲۰۱۶). نشان داده است که ارتباط سیاسی بیشتر در شرکت‌ها، باعث می‌شود که فرصت دسترسی شرکت‌ها به منابع بلندمدت و کم هزینه تر فراهم شده و در نتیجه در شرکت‌های با ارتباط سیاسی بالاتر، نسبت بدهی‌های بلندمدت بیشتر می‌گردد (لین و همکاران، ۲۰۱۵).

پیشینه داخلی پژوهش

حسینی القار و شعری آناقیز (۱۳۹۹) به بررسی اثر توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی پرداختند. نتایج تحقیق حاضر نشان می‌دهد توانایی مدیریت، تأثیر مثبت و معناداری بر اجتناب مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران دارد. همچنین یافته‌ها نشان دهنده تأثیر غیر مستقیم اندازه‌ی شرکت و اهرم مالی بر اجتناب مالیاتی است.

حجتی پور (۱۳۹۹) در پایان نامه خود تحت عنوان "بررسی عوامل مؤثر بر فرار مالیاتی واحدهای مشاغل شرق تهران" نقش عوامل ایجاد بانک اطلاعاتی مودیان مالیاتی، افزایش سطح آگاهی مودیان در خصوص چگونگی هزینه شدن مالیات در کشور، افزایش ضمانت اجرایی قوانین و یکسان سازی تشخیص مالیات مودیان که در یک سطح درآمدی هستند، جهت جلوگیری از فرار مالیاتی بررسی شده‌اند.

کوزه گر کالجی (۱۳۹۹) در پایان نامه خود تحت عنوان "بررسی عوامل مؤثر بر فرار مالیاتی از دیدگاه ممیزان مالیاتی" نقش عوامل طرح جامع مالیاتی، مستند سازی معاملات اقتصادی، عادلانه کردن برخی نرخ‌های مالیاتی، لزوم آموزش-های مستمر مالیاتی، جرائم و معافیت‌های مالیاتی در جلوگیری از فرار مالیاتی بررسی شده‌اند.

عزیزخانی و افشاری (۱۳۹۸) در مقاله‌ای، تأثیر تکانه فرار مالیاتی بر دو متغیر تولید ناخالص داخلی و ضریب جینی با استفاده از رهیافت خودرگرسیون برداری مطالعه شده است. به این منظور ابتدای الگوی خود بازگشت برداری در Lag های متفاوت برازش شده و با توجه به شاخص‌های آکائیک و شوارتز Lag بهینه، Lag یک انتخاب شده است. سپس برای روشن شدن تأثیر فرار مالیاتی بر این دو متغیر، توابع واکنش آنی و تجزیه واریانس محاسبه شده است. بر اساس مطالعه صورت گرفته در چارچوب روش فوق نتیجه‌گیری شده که شوک‌های مثبت فرار مالیاتی بر تولید ناخالص داخلی تأثیر مثبت دارد و محرک تولید است.

ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان "واکاوی کیفیت گزارش‌گری مالی و اجتناب مالیاتی در پرتو مالکیت دولتی و ارتباطات سیاسی"، به بررسی اثر مالکیت دولتی و ارتباطات سیاسی بر کیفیت گزارش‌گری مالی و اجتناب مالیاتی پرداختند. نتایج تحقیق حاضر نشان می‌دهد که مالکیت دولتی و ارتباطات سیاسی اثر منفی و معناداری بر کیفیت گزارش‌گری مالی دارد و زمانی که درصد مالکیت دولت و یا ارتباطات سیاسی در شرکت‌ها افزایش می‌یابد، کیفیت گزارش‌گری شرکت‌ها کاهش می‌یابد، همچنین نتایج نشان داد که مالکیت دولتی اثر معناداری بر اجتناب مالیاتی شرکت‌ها ندارد، اما ارتباطات سیاسی اثر مثبت و معناداری بر اجتناب مالیاتی دارد.

پرخیده و تاجیک (۱۳۹۷) در مقاله خود تحت عنوان "درآمدهای مالیاتی و چالش‌های پیش رو در اقتصاد ایران"، به

⁴ Lee, W. & Wang

⁵ Fan & et al

⁶ Fan, G. & Wang

⁷ Lin & et al

بررسی طرح نظرسنجی ماهیانه مرکز تحقیقات و بررسی‌های اقتصادی اتاق بازرگانی ایران از اعضای هیأت نمایندگان پرداختند. مرکز تحقیقات و بررسی‌های اقتصادی اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران به منظور ارزیابی عملکرد و شناسایی چالش‌های پیش روی نظام مالیاتی فعلی اقدام به اجرای طرح نظرسنجی از هیأت نمایندگان اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران در مورد نظام مالیاتی نموده است. در این نظرسنجی سعی شده است با طرح سؤالاتی، نقطه نظرات فعالان اقتصادی در حوزه‌های کارایی و اثربخشی نظام مالیاتی کشور مشخص گردد و همچنین با توجه به تقدیم لایحه برنامه پنجم توسعه از طرف دولت به مجلس، سؤالاتی در خصوص میزان جامعیت مواد پیشنهادی لایحه برای اصلاح نظام فعلی مالیاتی و شناسایی عوامل زمینه ساز برای دستیابی به اهداف مالیاتی برنامه مطرح شد.

پیشینه خارجی پژوهش

الهمری و همکاران^۸ (۲۰۲۱) در مطالعه خود با عنوان نگهداری وجه نقد، روابط سیاسی و کیفیت سود؛ شواهدی از مالزی به دنبال پاسخ به این سؤال بود که نگهداری وجه نقد و روابط سیاسی چه تأثیری بر کیفیت سود در فضای تجاری مالزی دارند. وی بیان نمود که در کشور مالزی روابط سیاسی نقش عمده ای در رفتار سرمایه گذاری و تخصیص منابع دارند. بدین منظور وی از مدل حداقل مربعات در بین ۱۰۰ شرکت مالزیایی استفاده نمود و بیان نمود که شرکت‌هایی که روابط سیاسی قوی دارند وجه نقد بیشتری نگه می‌دارند تا در مواقع لزوم بسته به منافع سیاسی سرمایه گذاری و یا هزینه نمایند. همچنین این شرکت‌ها کیفیت سود پایین‌تری دارند و از طریف دیگر سرمایه‌گذاران نیز بیشتر در شرکت‌های با روابط سیاسی بالا سرمایه گذاری می‌نمایند چرا که به مدیریت سود بالا این شرکت نمای ظاهری بهتری دارند.

مورک، استانگلند و ینگ^۹ (۲۰۲۰) به بررسی اثر روابط سیاسی با دولت بر رابطه تمرکز مالکیت با کیفیت سود پرداختند و نشان دادند در شرکت‌هایی با ساختار مالکیت متمرکز، روابط سیاسی بیشتری وجود دارد و همچنین، کیفیت سود گزارش شده در این شرکت‌ها پایین‌تر است و این موضوع موجب می‌شود هزینه سهام عادی این شرکت‌ها افزایش یابد. از این رو، کیفیت سود و به همین ترتیب هزینه سهام عادی شرکت‌ها، تحت تأثیر مبانی گزارشگری و صلاحدید مدیران و همچنین مالکان نهادی آن‌ها قرار می‌گیرد.

یه و همکاران^{۱۰} (۲۰۲۰) در تایوان دریافتند شرکت‌های وابسته به حزب سیاسی پیشرفت دموکراتیک، بازده سهام غیر عادی پایینی قبل از انتخابات سال ۲۰۱۸ داشتند. اما بعد از پیروزی این حزب در انتخابات آن سال، بازده سهام این گروه از شرکت‌ها افزایش یافت. آن‌ها هم چنین دریافتند که شرکت‌های دارای روابط سیاسی با احزاب حاکم، وام‌های خارج از نوبت از بانک‌ها دریافت می‌کنند. همچنین نظام راهبری این شرکت‌ها ضعیف‌تر از سایر شرکت‌ها است. شرکت‌ها با نظام راهبری قوی‌تر از منابع مالی متعددی برخوردار هستند.

نیسن و رونزی^{۱۱} (۲۰۲۰) اثر روابط سیاسی را بر عملکرد شرکت‌های آلمانی بررسی نمودند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان می‌دهد که اعضای حزب محافظه کار و حزب آزادی خواه، بیشتر در خدمت شرکت‌ها هستند. همچنین آن‌ها نشان دادند که شرکت‌های دارای روابط سیاسی، عملکرد مالی و حسابداری و عملکرد بازار بهتری در مقایسه با سایر شرکت‌ها دارند.

^۸ Al-dhamari et al

^۹ Morck, R K., Stangeland, D A., Yeung

^{۱۰} Yeh and et al

^{۱۱} Niessen S. Ruenzi

مارتی^{۱۲} (۲۰۲۰) در مقاله خود تحت عنوان "فرار مالیاتی و فیزیولوژی از کنترل‌های اجتماعی" می‌نویسد در تصور معمول از علم اقتصاد در فرار از پرداخت مالیات، انتخاب مالیات دهندگان برای اجتناب از پرداخت مالیات به مسئله بی‌طرفی در سیستم مالیاتی بستگی دارد. هدف این مقاله ایجاد یک فونداسیون و اساس فیزیولوژی معطوف کردن توجه هر یک درباره رفتار انسانی به عنوان یک فرایند پیروی از قوانین و مقررات می‌باشد. طبق نظریه اصلی مالیات دهندگان با قوانین مالیاتی که اصولاً بتوانند رضایت کاملی از آن‌ها داشته باشند موافق تر هستند.

آنسوالبر و همکاران^{۱۳} (۲۰۱۹) بیان کردند که بین اهدا وجوه به سیاستمداران و عملکرد شرکت ارتباطی وجود ندارد. زیرا بیشتر این گونه مشارکت های سیاسی به اسم اشخاص شناخته می‌شود تا شرکت‌ها. بیشتر تحقیقات در حوزه ارتباطات سیاسی از اهدا وجوه به سیاستمداران به عنوان متغیر ارتباطات سیاسی استفاده کرده‌اند و کمتر از لابی استفاده شده است.

خلیف و امارا^{۱۴} (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای با عنوان تأثیر روابط سیاسی بر عدم پرداخت مالیات و کاهش آن بیان نمودند که روابط سیاسی تأثیر مثبت و معناداری بر فرار مالیاتی دارد.

رالف بایر و ماتامیس ساتر^{۱۵} (۲۰۱۸) درباره اتلاف منابع همراه با فرار مالیاتی یک مطالعه تجربی ارائه می‌دهند. اتلاف منابع زمانی به وجود می‌آید که مالیات دهندگان و مأموران مالیاتی تلاش‌های پرهزینه‌ای را در پنهان کاری و کنترل فرار مالیاتی انجام می‌دهند، بنابراین نشان داده شده است که این تلاش‌های ناکارآمد اجتماعی – و همچنین فراوانی فرار مالیاتی رابطه مثبتی با نرخ مالیاتی رایج دارد. در ضمن نشان داده شده است که فرار مالیاتی اغلب کمتر از آن چیزی است که در یک مدل با ریسک خنثی، رفتار مالیات دهندگان را پیش‌بینی می‌کند. چرا که شواهد بیانگر این است که این امر به دلیل قیدهای اخلاقی فردی است نه به خاطر ریسک‌گریزی افراد. علاوه بر این که فرار مالیاتی یک عارضه عمومی در اکثر کشورهاست و اثر منفی بر بودجه دولتی دارد، ممکن است در برگیرنده یک بار اضافی نیز باشد، چرا که منجر به تحریک شدن مؤدیان و مأموران مالیاتی می‌شود تا منابع خود را به صورت غیرمولد سرمایه‌گذاری نمایند؛ یعنی اتلاف منابع به منظور پنهان کردن یا گریز از مالیات صورت می‌گیرد.

حبیب و همکاران^{۱۶} (۲۰۱۷) تحقیقی با عنوان ارتباطات سیاسی، معاملات با اشخاص وابسته و انتخاب حسابرس در پرداختند. نتایج تحقیق آنان نشان داد شرکت‌هایی که معاملات با اشخاص وابسته دارند از طریق ارتباطات سیاسی خود تمایل به انتخاب حسابرس کوچک (مؤسسات حسابرسی کوچک که از لحاظ کیفیت جزء برترین نیستند) استفاده کنند. فورتن^{۱۷}، لاکرویکس^{۱۶} و ویلوال^{۱۷} (۲۰۱۷) در تحقیق فرار مالیاتی و واکنش‌های اجتماعی که انجام داده‌اند، معتقدند که تجارب آزمایشگاهی در حل این مسأله بسیار مفید است و در ضمن نشان داده شده که نظام مالیاتی ناعادلانه می‌تواند به افزایش فرار مالیاتی منجر شود و اگر نظام مالیات بندی در راستای عدالت افقی باشد تمکین به افزایش فرار مالیاتی منجر شود و اگر نظام مالیات بندی در راستای عدالت افقی باشد تمکین مالیاتی بهبود می‌یابد.

کیم و ژانگ^{۱۸} (۲۰۱۶) به تحقیقی با عنوان ارتباطات سیاسی و سیاست مالیاتی جسورانه پرداختند. دوره زمانی تحقیق آنها

¹². Martti, 2010

¹³. Ansolabehere & et al

¹⁴. Ralph – C Bayer and Matthias Sutter-2004

¹⁵. Bernard Fortin

¹⁶. Guy Iacroux

¹⁷. Marie-claire villeval

سالهای بین ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۹ بود. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد که ارتباطات سیاسی اثر معناداری سیاست مالیاتی جسورانه دارد و شرکت‌های با ارتباط سیاسی بالاتر از سیاست‌های مالیاتی جسورانه تری استفاده می‌نمایند و میزان اجتناب مالیاتی بالاتری دارند.

کوستر و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی به بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد که مدیران توانمند به دلیل درک بالایی که از محیط عملکردی شرکت دارند، می‌توانند تصمیمات تجاری را با استراتژی‌های مالیاتی همسو کرده و فرصت‌های برنامه‌ریزی مالیاتی مؤثر را شناسایی کنند. آن‌ها به شواهد قابل اعتمادی مبنی بر مشارکت مدیران توانمند در فعالیت‌های اجتناب مالیاتی (پرداخت مالیات نقدی شرکت‌ها را کاهش می‌دهد) دست یافتند.

روش شناسی پژوهش:

حوزه این پژوهش در بازار سرمایه است و از لحاظ روش شناسی با توجه به عنوان پژوهش، از نوع علی پس رویدادی می‌باشد این نوع تحقیقات برای کسب اطلاع از رابطه بین متغیرها انجام می‌پذیرد. در این نوع پژوهشها پژوهشگر میخواهد بداند که آیا بین دو گروه از اطلاعات رابطه و همبستگی وجود دارد یا خیر و در صورت وجود ارتباط به دنبال بررسی میزان و چگونگی (مثبت یا منفی) تأثیر متغیر مستقل بر متغیر وابسته است. لذا پژوهش حاضر از نظر روش توصیفی و از نوع همبستگی است. گردآوری ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش به صورت کتابخانه‌ای با مراجعه به کتب و مجموعه مقالات صورت پذیرفت و به منظور جمع آوری داده‌های لازم جهت محاسبه متغیرها از صورتهای مالی و یادداشت‌های مندرج در سایت رسمی بورس اوراق بهادار تهران و لوح فشرده ره آورد نوین استفاده گردید. بعد از جمع آوری داده‌های لازم محاسبات متغیرها در نرم افزار اکسل صورت گرفت و سپس جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش و تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزارهای EVIEWS استفاده شد.

جامعه آماری و روش انتخاب نمونه:

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (۶۲۱ شرکت) می‌باشد. در این پژوهش برای اینکه نمونه آماری یک نماینده مناسب از جامعه آماری موردنظر باشد، از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است. برای این منظور ۵ معیار زیر در نظر گرفته شده و در صورتیکه شرکتی کلیه معیارها را احراز کرده باشد به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شده و مابقی حذف میشوند.

۱. شرکت قبل از سال ۱۳۹۲ در بورس پذیرفته شده و تا پایان سال ۱۳۹۸ در بورس فعال باشد.
۲. به دلیل ماهیت خاص فعالیت شرکتهای هلدینگ، بیمه، لیزینگ، بانکها، مؤسسات مالی و سرمایه گذاری و تفاوت قابل ملاحظه آنها با شرکتهای تولیدی و بازرگانی، شرکت انتخابی جز شرکتهای یاد شده نباشد.
۳. سال مالی شرکت منتهی به ۲۹ اسفند باشد و طی بازه زمانی پژوهش تغییر سال مالی نداشته باشد.
۴. در طی دوره زمانی پژوهش به طور فعال در بورس حضورداشته باشد (نماد معاملاتی آنها طی یک سال، بیش ۳ ماه متوقف نشده باشد).
۵. اطلاعات مالی شرکتها در بازه زمانی ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ در دسترس باشد.

بعد از مدنظر قرار دادن کلیه معیارهای بالا، تعداد ۶۳ شرکت به عنوان جامعه غربالگری شده باقیمانده است؛ که همه آن‌ها به عنوان نمونه انتخاب شده‌اند. از این رو **مشاهدات** ما طی بازه زمانی ۱۳۹۲ لغایت ۱۳۹۸ به ۴۴۱ سال - شرکت (۷ سال $\times$ ۶۳ شرکت) می‌رسد.

فرضیه‌های پژوهش:

فرضیه اصلی

ارتباطات سیاسی بر فرار مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر دارد.

فرضیه‌های فرعی

فرعی اول: مالکیت دولتی و نیمه دولتی موجب افزایش فرار مالیاتی می‌شود.

فرعی دوم: حضور صاحب منصبان دولتی در هیأت مدیره شرکت‌ها موجب افزایش فرار مالیاتی می‌شود.

مدل آماری و رگرسیونی جهت آزمون فرضیه بصورت زیر می‌باشد:

$$TE_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 PT_{i,t} + \beta_2 Pol_{i,t} + \beta_3 Size_{i,t} + \beta_4 Lev_{i,t} + \beta_5 Growth_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

اجزای مدل به شرح ذیل می‌باشد:

متغیر وابسته:

فرار مالیاتی ($TE_{i,t}$): در پژوهش حاضر به پیروی از عامرون و همکاران (۲۰۱۶) توسط انحراف معیار (واریانس) مالیات پرداختی شرکت‌ها از سرانه مالیات پرداختی شرکت‌های هم صنعت خود اندازه‌گیری می‌شود

متغیر مستقل:

ارتباطات سیاسی: در این تحقیق برای محاسبه ارتباطات سیاسی از دو روش استفاده می‌شود، روش اول حضور افراد سیاسی در هیأت مدیره شرکت‌ها و دوم مالکیت دولتی و یا نیمه دولتی می‌باشد.

$PT_{i,t}$: نوع مالکیت که اگر مالکیت دولتی یا نیمه دولتی باشد عدد یک و اگر خصوصی باشد عدد صفر می‌گیرد.

$Pol_{i,t}$: حضور افراد سیاسی در هیأت مدیره شرکت که اگر فرد سیاسی در هیأت مدیره حضور داشته باشد عدد یک و اگر حضور نداشته باشد عدد صفر می‌گیرد. افراد سیاسی از طریق رزومه اعضاء هیأت مدیره قابل شناسایی می‌باشند.

متغیرهای کنترلی:

$Size_{i,t}$: **اندازه شرکت** i در سال t . برای محاسبه اندازه شرکت از لگاریتم طبیعی دارایی‌های شرکت استفاده شد.

$Lev_{i,t}$: **اهرم مالی شرکت** i در سال t . برای محاسبه اهرم مالی از نسبت بدهی به دارایی استفاده شد.

$Growth_{i,t}$: **رشد شرکت** i در سال t . برای محاسبه رشد شرکت از نسبت دارایی جاری به دارایی سال قبل استفاده شد.

شد.

$\varepsilon_{i,t}$: پسماند مدل برای شرکت i در سال t .

آمار توصیفی

خلاصه کردن و توضیح خصوصیات مهم مجموعه‌ی داده‌ها را معمولاً آمار توصیفی می‌نامند. این مبحث مشتمل است بر فشرده کردن داده‌ها در قالب جداول، نمایش آن‌ها به وسیله‌ی نمودار و محاسبه‌ی شاخص‌های عددی گرایش به مرکز و تفرق یا پراکندگی. هدف از این زیر بخش محاسبه‌ی پارامترهای جامعه یا نمونه پژوهش و تحلیل آن‌ها است.

جدول ۱- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	کمینه	بیشینه	انحراف معیار
$TE_{i,t}$	۰,۷۴۳	۰,۱۱۸	۱,۸۱۶	۰,۸۴۲
$PT_{i,t}$	۰,۳۶۷	۰	۱	۰,۱۲۷
$Pol_{i,t}$	۱,۴۱۷	۰,۲۳۷	۵,۷۱۴	۰,۵۰۵
$Size_{i,t}$	۱,۴۳۲	۱	۷	۰,۷۲۶
$Lev_{i,t}$	۲,۲۶۵	۰	۱۲,۶۸۵	۰,۹۲۶
$Growth_{i,t}$	۰,۷۴۱	۰	۴,۷۱۵	۰,۱۹۷

تحلیل توصیفی متغیرهای تحقیق:

- ۱- منحنی نرمال استاندارد منحنی نرمالی است که میانگین آن صفر و انحراف معیار آن یک باشد؛ اما اگر همه داده های آماری یکسان باشند انحراف معیار برابر با یک است؛ اما در عمل چینی چیزی بسیار کم اتفاق می افتد؛ و داده ها معمولاً از توزیع نرمال برخوردار نیستند.
- ۲- از بین شاخصهای مرکزی بیان شده، میانگین مهمترین آنها محسوب می شود که نشان دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است. میانگین شاخص مناسبی برای نشان دادن مرکزیت داده ها است. از آنجایی که میزان چولگی توزیع نرمال برابر با صفر است، چولگی نزدیک به صفر، نرمال بودن توزیع داده‌ها را بیان می کند. همچنین اگر چولگی متغیری از ۲- کوچک تر و از ۲ بزرگ تر باشد، آن توزیع متغیر مطلقاً نرمال نخواهد بود.
- ۳- شکل توزیع داده‌ها را از مقدار میانگین، میانه و مقایسه‌ی آن‌ها نیز می توان حدس زد. اگر مقدار میانگین از میانه به اندازه‌ی قابل توجهی بزرگ تر باشد، داده‌ها چوله به راست و در حالت برعکس چوله به چپ هستند.
- ۴- مقدار انحراف معیار، کمینه و بیشینه نیز پراکندگی داده را نشان می دهد. هر چه مقدار انحراف معیار کمتر باشد، داده‌ها حول میانگین متغیر متمرکزترند. پراکندگی کمتر میزان اعتماد به مقدار میانگین را افزایش می دهد و در حالت برعکس کاهش. درواقع اگر انحراف معیار بزرگ باشد، داده‌های حول میانگین نیستند و دور از میانگین پراکنده اند.

بررسی نرمال بودن متغیر وابسته

فرض صفر و فرض مقابل در این آزمون به صورت زیر نوشته می شود:

H_0 : داده‌ها برای متغیر وابسته از توزیع نرمال پیروی می کند.

H_1 : داده‌ها برای متغیر وابسته از توزیع نرمال پیروی نمی کند.

جدول ۲ آزمون جارکیو - برا برای بررسی نرمال بودن متغیر وابسته تحقیق

مقدار احتمال	جارکیو - برا	بیشترین تفاوت			پارامترهای نرمال		تعداد مشاهدات	متغیر
		منفی	مثبت	قدر مطلق	انحراف معیار	میانگین		
۰/۲۱۸	۳/۳۵۱	-۰/۰۱۱	۰/۰۱۵	۰/۰۱۳	۰,۱۴	-۰,۰۱۶	۱۲۷۸	UOCF

همان‌طور که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود: با توجه به این که سطح اهمیت آماره جارکیو - برا برای متغیر وابسته تحقیق بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۲۱۸) بنابراین می‌توان گفت این متغیر از توزیع نرمال برخوردار می‌باشد.

۴- برازش مدل مربوط به فرضیه پژوهش

۴-۱ برازش مدل فرضیه پژوهش

بررسی خودهمبستگی سریالی

هرگاه دو مقدار متفاوت برای متغیرهای مستقل را در نظر بگیریم، فرض بر این است که جمله‌های اخلاص متناظر با آن‌ها از یکدیگر مستقل‌اند. در چنین حالتی می‌گوییم که جمله‌های اخلاص خودهمبستگی ندارند. اگر یک متغیر به متغیرهای دوره یا دوره‌های قبل خودش وابسته باشد خودهمبستگی می‌گویند که اگر به یک دوره قبل وابسته باشد خودهمبستگی مرتبه اول و اگر به دوره‌های قبل تر وابسته باشد همبستگی آن دوره یا سریالی گویند.

جدول ۳- نتایج آزمون دورین واتسون فرضیه پژوهش

آماره‌ی آزمون	نتیجه‌ی آزمون	نتیجه‌گیری
۱/۷۸۸	پذیرش فرض صفر	همبستگی بین خطاها وجود ندارد

با نگاهی به مقدار آماره‌ی دورین - واتسون برای مدل پژوهش می‌بینیم که فرض صفر در مدل پذیرفته می‌شود، زیرا مقدار آماره‌ی دورین واتسون برای آن‌ها بین ۱/۵ و ۲/۵ می‌باشد. پس بین خطاهای این مدل همبستگی وجود ندارد.

انتخاب مدل

در انتخاب مدل داده‌های ترکیبی با دو حالت کلی روبرو هستیم. در حالت اول عرض از مبدأ برای کلیه شرکتها یکسان است که در این صورت با روش پول و در حالت دوم عرض از مبدأ برای تمام شرکتها متفاوت است که در این حالت روش پانل انتخاب می‌شود. برای شناسایی دو حالت مذکور از آزمون اف - لیمر استفاده می‌کنیم.

جدول ۴ نتایج آزمون چاو یا لیمر فرضیه اول پژوهش

آزمون اثرات	مقدار آماره آزمون	P-Value	نتیجه آزمون
آزمون F لیمر	۴/۵۸۱	۰/۰۰۰۰	رد فرض صفر استفاده از مدل پانل

با توجه به نتایج حاصل از آزمون F لیمر، از آنجایی که مقدار *P-Value* این آزمون کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰۰)، همسانی عرض از مبدأها رد شده و لازم است در برآورد مدل از روش داده‌های پانل استفاده شود. لذا لازم است برای

انتخاب الگوی اثرات ثابت یا اثرات تصادفی آزمون هاسمن انجام شود. نتایج آزمون هاسمن در جدول ۵ مشاهده می شود.

جدول ۵- نتایج آزمون هاسمن فرضیه اول پژوهش

آماره آزمون X^2	P-Value	نتیجه آزمون
۳/۵۶۲	۰/۴۸۲	پذیرش فرض صفر اثرات تصادفی

همچنین با توجه به نتایج حاصل از آزمون هاسمن، از آنجایی که مقدار P-Value این آزمون نیز بیشتر از ۰/۰۵ می باشد (۰/۴۸۲)، بنابراین در برآورد می بایست روش اثرات تصادفی بکار برده شود.

برآورد رگرسیونی مدل فرضیه اول پژوهش

در این بخش با توجه به نتایج به دست آمده در بخش ناهمسانی واریانس، خودهمبستگی و هم خطی برآورد رگرسیونی انجام می شود. با توجه به این که در مدل پژوهش مشکل ناهمسانی واریانس و خودهمبستگی بین خطاها و هم خطی در مدل وجود نداشت، بنابراین، تمام پیش فرض های رگرسیونی برقرار هستند.

جدول ۶- نتایج برآورد مدل فرضیه پژوهش

$TE_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 PT_{i,t} + \beta_2 Pol_{i,t} + \beta_3 Size_{i,t} + \beta_4 Lev_{i,t} + \beta_5 Growth_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$					
متغیر وابسته: فرار مالیاتی					
متغیر	مقدار ضرایب	مقدار t	مقدار احتمال	نتیجه	VIF
PT	۰,۶۲۴	۳,۰۴۹	۰,۰۱۹	معنی دار و مثبت	۱,۹۸
LOP	۰,۳۷۴	۴,۱۷۵	۰,۰۰۰	معنی دار و مثبت	۱,۹۸
Size	۰,۴۱۳	۳,۲۱۳	۰,۰۱۶	معنی دار و مثبت	۲,۹۱
Lev	۰,۶۱۴	۶,۶۸۲	۰,۰۰۰	معنی دار و مثبت	۲,۰۶
Growth	۰,۵۳۸	۶,۳۸۴	۰,۰۰۰	معنی دار و مثبت	۱,۷۷
مقدار F		۱۴,۵۰	مقدار احتمال F		۰,۰۰۰
ضریب تعیین		۰,۹۱۲	دوربین واتسون		۱,۷۸۸
ضریب تعیین تعدیل شده (R^2)		۰,۸۹۷			

باتوجه به جدول شماره ۶ مشاهده، شاخص نوع مالکیت شرکت ها، دارای تأثیر معناداری در سطح ۹۵٪ بر فرار مالیاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. همچنین این تأثیر به صورت مستقیم می باشد یعنی شرکت

های با مالکیت دولت یو نیمه دولتی فرار مالیاتی بیشتری دارند.

شاخص حضور افراد سیاسی در هیأت مدیره شرکت‌ها، دارای تأثیر معناداری در سطح ۹۵٪ بر فرار مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است و با توجه به علامت ضریب به دست آمده این تأثیر به صورت مستقیم می‌باشد یعنی با حضور افراد سیاسی در هیأت مدیره، فرار مالیاتی افزایش می‌یابد.

اندازه شرکت‌ها به عنوان یک متغیر کنترلی دارای تأثیر معناداری در سطح ۹۵٪ بر فرار مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد و با توجه به علامت مثبت ضریب اندازه شرکت، می‌توان بیان نمود که این تأثیر مستقیم می‌باشد.

اهرم مالی شرکت‌ها به عنوان یک متغیر کنترلی دارای تأثیر معناداری در سطح ۹۵٪ بر فرار مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد و با توجه به علامت مثبت ضریب، تأثیرش نیز به صورت مستقیم است. رشد شرکت‌ها به عنوان یک متغیر کنترلی تأثیر معناداری در سطح ۹۵٪ بر فرار مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران دارد و این تأثیر نیز به صورت مستقیم می‌باشد.

همان‌طور که در ردیف انتهایی جدول مشاهده می‌شود، مقدار R^2 ، ۰/۸۹۷، به دست آمده است، بنابراین، مدل ارائه شده از قدرت توضیح دهنده بالایی برخوردار است و آماره F آزمون صفر بودن تمام ضرایب مدل برآورد شده، در سطح ۹۹٪ معنادار می‌باشد که صحت مدل برازش شده را تأیید می‌کند.

نتیجه گیری و پیشنهادها:

تفسیر یافته‌ها مبتنی بر فرضیه‌ها

در ادامه با استفاده از نتایج فصل قبل فرضیات تحقیق را بررسی می‌نماییم. خلاصه وضعیت فرضیه‌های پژوهش به صورت زیر قابل ارائه می‌باشد:

جدول ۲- خلاصه بررسی فرضیه‌های پژوهش

متغیر وابسته	شاخص‌های قابلیت‌های بازاریابی	ضریب	سطح احتمال	وضعیت فرضیه
فرار مالیاتی	مالکیت دولتی و نیمه دولتی	۰/۶۲۴	۰/۰۱۹	رابطه مثبت و معنادار
	حضور صاحب منصبان دولتی در هیأت مدیره	۰/۳۷۴	۰/۰۰۰	رابطه مثبت و معنادار

همان‌طور که قابل مشاهده می‌باشد، هر دو فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار گرفته‌اند.

فرضیه فرعی اول پژوهش: مالکیت دولتی و نیمه دولتی موجب افزایش فرار مالیاتی می‌شود.

با توجه به نتایج حاصل از برآورد مدل پژوهش در فصل قبل، فرض صفر آزمون معنادار بودن تأثیر مالکیت دولتی و نیمه دولتی بر فرار مالیاتی در سطح ۹۵٪ رد می‌شود و فرض مقابل آن مورد پذیرش قرار می‌گیرد؛ به عبارت دیگر چنانچه در مدل برآورد شده ارزش احتمال به دست آمده برای متغیر مالکیت دولتی و نیمه دولتی کوچکتر از ۰/۰۵ باشد می‌توان بیان نمود که فرض صفر آزمون t رد شده و متغیر مالکیت دولتی و نیمه دولتی تأثیر معناداری بر فرار مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران دارد؛ به عبارت دیگر مقدار آماره t برای آزمون فرضیه اول برابر با ۳/۰۴۹ می‌باشد که از ۱/۹۶ بیشتر است و در سطح ۹۵٪ تأثیر گذاری مالکیت دولتی و نیمه دولتی بر فرار مالیاتی شرکت‌ها تأیید

می‌شود، همچنین مقدار ارزش احتمال آزمون نیز کمتر از ۰,۰۵ حد آستانه‌ای برای رد فرضیه صفر می‌باشد؛ بنابراین فرضیه اول قبول و مالکیت دولتی و نیمه دولتی بر فرار مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معنادار دارد. همچنین این تأثیر به صورت مستقیم می‌باشد و افزایش مالکیت دولتی و نیمه دولتی در شرکت‌ها موجب افزایش فرار مالیاتی می‌شود. همچنین با توجه به ضریب برآورد شده در مدل می‌توان بیان نمود که با افزایش یک واحد در مالکیت دولتی و نیمه دولتی شاهد افزایش ۰,۶۲۴ واحدی در فرار مالیاتی خواهیم بود. همچنین با توجه به مدل برآورد شده و مقایسه با ضریب شاخص دیگر ارتباطات سیاسی یعنی حضور صاحب منصبان دولتی در هیأت مدیره که در فرضیه بعدی مورد بررسی قرار گرفته است، در می‌یابیم که شاخص مالکیت دولتی و نیمه دولتی بیشترین تأثیر را بر فرار مالیاتی شرکت‌ها دارد.

مالکیت دولتی و نیمه دولتی ایجاد یک رانت موثر برای فرار مالیاتی در شرکت‌ها می‌نماید، بدین صورت که شرکت‌ها با بهره‌گیری از نوع مالکیت خود از معافیت‌های متنوع مالیاتی برخورداریم شوند و به صورت قانونی از پرداخت مالیات اجتناب می‌ورزند. یا اینکه با دانستن حفره‌های مالیاتی و ایجاد کانال‌های مختلف قدرت در پرداخت رشوه و ... اقدام به فرار مالیاتی می‌نمایند تا عدم کارایی موجود در شرکت که ناشی از نوع مالکیت دولتی می‌باشد را جبران نمایند.

فرضیه فرعی دوم پژوهش: حضور صاحب منصبان دولتی در هیأت مدیره شرکت‌ها موجب افزایش فرار مالیاتی می‌شود.

فرضیه‌ی صفر آزمون H_0 انجام شده در خلال برآورد مدل‌ها در فصل قبل دلالت بر بی تأثیری متغیر مستقل یعنی حضور صاحب منصبان دولتی در هیأت مدیره شرکت‌ها بر متغیر وابسته یعنی فرار مالیاتی داشت. حال چنانچه در مدل برآورد شده ارزش احتمال به دست آمده برای متغیر حضور صاحب منصبان دولتی در هیأت مدیره شرکت‌ها کوچکتر از ۰,۰۵ باشد می‌توان بیان نمود که فرض صفر آزمون H_0 رد شده و متغیر حضور صاحب منصبان دولتی در هیأت مدیره شرکت‌ها تأثیر معناداری بر شاخ فرار مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران دارد. به عبارت دیگر مقدار آماره t برای آزمون فرضیه دوم برابر با ۴,۱۷۵ می‌باشد که از ۱,۹۶ بیشتر است و در سطح ۹۵٪ تأثیرگذاری حضور صاحب منصبان دولتی در هیأت مدیره شرکت‌ها بر فرار مالیاتی تأیید می‌شود، همچنین مقدار ارزش احتمال آزمون نیز کمتر از ۰,۰۵ حد آستانه‌ای برای رد فرضیه صفر می‌باشد. با توجه به مدل برآورد شده در فصل قبل می‌توان بیان نمود که این فرضیه مورد تأیید قرار گرفته است، به عبارتی، حضور صاحب منصبان دولتی در هیأت مدیره شرکت‌ها به عنوان شاخص ارتباطات سیاسی بر فرار مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر دارد. این تأثیرگذاری به صورت مستقیم می‌باشد یعنی با افزایش حضور صاحب منصبان دولتی در هیأت مدیره شرکت‌ها فرار مالیاتی شرکت‌ها نیز بهبود پیدا می‌کند؛ به عبارت دیگر با افزایش یک واحد در حضور صاحب منصبان دولتی در هیأت مدیره شرکت‌ها شاهد افزایش ۰,۳۷۴ واحد در فرار مالیاتی خواهیم بود که به نسبت تأثیر قابل ملاحظه‌ای می‌باشد.

صاحب منصبان سیاسی از طریق ابزار قدرتی که در اختیار دارند با انواع فشارها بر افراد مختلف راه‌های مختلفی برای تخلف مالیاتی و در نهایت فرار مالیاتی فراهم می‌آورند که کارایی شرکت یک‌ه خود عضو هیأت مدیره آن می‌باشند را توجیه نمایند.

پیشنهادهای برگرفته از نتایج پژوهش

با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌شود:

سازمان حسابرسی و همچنین سازمان امور مالیاتی کشور برای بررسی وضعیت مالیاتی شرکت‌های دولتی و یا نیمه دولتی دستورالعمل مجزایی تدوین نماید و حتی در شرکت‌های بزرگ یک نماینده دائم برای ممیزی مالیاتی در نظر بگیرد که طی ادوار مختلف تعویض گردد.

سازمان امور مالیاتی کشور برای بررسی وضعیت مالیاتی شرکت‌های دولتی و غیردولتی از هیأت ممیزی استفاده نماید و حتی برای شرکت‌های کوچک وابسته به دولت از افراد ممیز استفاده ننماید.

سازمان امور مالیاتی قبل از شروع ممیزی مالیاتی در شرکت‌هایی که اشخاص سیاسی در آن‌ها صاحب منصب می‌باشند گروه ممیزی با تجربه و متخصصی در حوزه عملکردی شرکت پیش‌بینی نماید تا با پیچ و خم کار شرکت آشنایی داشته باشند.

سازمان امور مالیاتی کشور بایستی یک بستر الکترونیک برای صحت سنجی مالیات ابرازی شرکت‌ها تدوین نماید که شرکت‌ها ملزم به ارائه دخل و خرج خود در آن بستر باشند به صورتی که درآمدها و هزینه‌های شرکت‌ها به صورت شفاف در این بستر منعکس گردند.

پیشنهاد جهت پژوهش‌های آتی

انجام پژوهش حاضر برای تک تک شرکت‌های پذیرفته شده و یا یک صنعت خاص در بورس اوراق بهادار تهران به منظور تطابق نتایج حاصله با نوع شرکت.

در نظر گرفتن سایر متغیرهای مهم دیگر که می‌توانند بر رابطه ارتباطات سیاسی و فرار مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیرگذار باشند.

انجام پژوهش حاضر به تفکیک صنایع و ارائه نتایج برای هر یک از صنایع به صورت جداگانه.

منابع

۱. ابراهیمی، سید کاظم، بهرامی نسب، علی، حسن زاده، مهدی. (۱۳۹۶)، واکاوی کیفیت گزارشگری مالی و اجتناب مالیاتی در پرتو مالکیت دولتی و ارتباطات سیاسی. فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت سازمان‌های دولتی.
۲. احمدپور، ا، "علل علی‌الراس شدن درآمد مشمول مالیات شرکتهای پیمانکاری"، مجموعه مقالات دومین همایش سیاستهای ما و مالیاتی ایران، ۱۳۸۸، ص ۷۱۴-۷۲۵
۳. آقایی، محمدعلی، حسنی، حسن، اسدی، زینب. (۱۳۹۵) اهمیت محیط اطلاعات داخلی برای اجتناب مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش‌های حسابداری مالی. ۳
۴. برد، ریچارد ام. د جانتشر ملیکا، کاسانگرا دی (۱۳۷۵). بهبود مدیریت مالیاتی در کشورهای در حال توسعه، ترجمه دکتر علی اکبر عرب مازار و علی اصغر شایانی، تهران: دانشکده امور اقتصادی، ۱۳۷۵
۵. بنی مهد، بهمن. هاشم، نیکو مرام (۱۳۸۷). تئوری حسابداری، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران.
۶. بهارمقدم، مهدی، امینی نیا، میثم. (۱۳۹۳) بررسی رابطه بین تمرکز مالکیت و جسورانه بودن مالیات. پژوهش‌های حسابداری مالی.

۷. پرخیده، احمد و تاجیک، مهدی (۱۳۹۰)، درآمد‌های مالیاتی و چالش‌های پیش‌رو در اقتصاد ایران، طرح نظرسنجی ماهیانه مرکز تحقیقات و بررسی‌های اقتصادی اتاق بازرگانی ایران از اعضای هیات نمایندگان
۸. پور حیدری، امید. همتی، داوود (۱۳۸۳). بررسی قرارداد‌های بدهی، هزینه‌های سیاسی، طرح پاداش و مالکیت بر مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بررسی‌های حسابداری و حسابرسی سال یازدهم تابستان-ش ۳۶
۹. تراب احمدی، علی اصغر (۱۳۸۹)، مدیر کل امور مالیاتی جنوب تهران، سازمان امور مالیاتی کشور.
۱۰. حساس یگانه، یحیی، شهریار، علیرضا. (۱۳۸۹) بررسی رابطه بین تمرکز مالکیت و محافظه کاری در بورس اوراق بهادار تهران. مجله پژوهش‌های حسابداری مالی.
۱۱. حسنی القار، مسعود، شعری آناقیز، صابر (۱۳۹۶) بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی. دانش حسابداری.
۱۲. خانی، عبدالله، ایمانی، کریم، یوسفی، امین. (۱۳۹۳)، اجتناب از مالیات، نحوه اندازه‌گیری و عوامل موثر بر آن. پژوهش حسابداری. ۱
۱۳. دجانشتر، ملیکا و دیگران (۱۳۷۹). سیاست‌های مالی در افق‌های در حال انتقال، بخشی از فصل دوم نوسازی
۱۴. رایبیز، استفین پی (۱۳۸۱)، رفتار سازمانی، ترجمه پارسائیان و اعرابی. تهران. دفتر پژوهش فرهنگی. ص ۷۴۳
۱۵. رحمانی، ایرج. (۱۳۹۵)، بررسی رابطه بین ارتباطات سیاسی و نگهداشت وجه نقد در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه مطالعات مدیریت و حسابداری. ۹
۱۶. رحمانی، علی، ملانظری، مهناز، اربابی بهار، زهرا. (۱۳۹۴) بررسی رابطه تفاوت مالیات تشخیصی و مالیات ابزاری با اجتناب از پرداخت مالیات. پژوهشنامه مالیات
۱۷. رزاقی، م، ۱۳۸۸، "جزوه مبانی مالیات"، دانشکده امور اقتصاد و دارایی
۱۸. رضازاده، جواد، حمیدرضا، خانی لنگی. (۱۳۹۴)، تأثیر تمرکز مالکیت و مالکیت دولتی بر محافظه کاری حسابداری. دانش حسابداری مالی. ۹
۱۹. رضایی، ف؛ ویسی حصار، س (۱۳۹۲). بررسی نفوذ ریسک اطلاعات بر شرکت، هزینه بدهی و قیمت سهام. تحلیل دانش مالی اوراق بهادار و ۶ (۱۷). ۲۹-۴۴
۲۰. رضایی، فرزین، افروزی، لیلا (۱۳۹۴) رابطه هزینه بدهی با حاکمیت شرکتی در شرکت‌های دارای ارتباطات سیاسی. پژوهش حسابداری
۲۱. رضایی، فرزین، ویسیحصار، ثریا. (۱۳۹۲) تأثیر ریسک اطلاعاتی بر هزینه ناخالص بدهی و هزینه سهام عادی تعدیل شده شرکتها. دانش مالی تحلیل اوراق بهادار. ۱
۲۲. رضایی، فرزین، ویسیحصار، ثریا. (۱۳۹۳) اثر روابط سیاسی با دولت بر رابطه بین تمرکز مالکیت با کیفیت گزارشگری مالی و هزینه ی سهام عادی. بررسیهای حسابداری و حسابرسی. ۹۱
۲۳. رضایی، فرزین، سعادت، کمال (۱۳۹۳). بررسی اثر روابط سیاسی شرکت بر سطح نگهداشت موجودی نقد شرکت‌ها، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد قزوین

۲۴. رضایی، فرزین؛ رفیعی نیا، محسن (۱۳۹۳). نقش ارتباطات سیاسی در رابطه با ترکیب هیات مدیره با اهرم مالی شرکت‌ها. فصلنامه مهندسی مدیریت نوین. دوره ۹، شماره ۲، صص ۳۴-۴۳
۲۵. رضایی، فرزین؛ ویسی حصار، ثریا (۱۳۹۳). اثر روابط سیاسی با دولت بر رابطه بین تمرکز مالکیت با کیفیت گزارشگری مالی و هزینه سهام عادی. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۱، شماره ۴، صص ۴۴۹-۴۷۰
۲۶. رضاییان، محمدتقی (۱۳۹۰). «بررسی علل عدم آگاهی مؤدیان مالیاتی از قانون مالیات‌های مستقیم و تأثیر آن بر درآمد مؤدیان دولت (مطالعه موردی استان سمنان)»، دانشکده امور اقتصادی.
۲۷. زارع پور، سینا، فرهادی اندرابی، سویل، (۱۳۹۷)، تأثیر ارتباطات سیاسی بر حق الزحمه حسابرسی و انتخاب حسابرس مستقل، فصلنامه چشم انداز حسابداری و مدیریت، (۲) ۳.
۲۸. سلاجقه، سنجر، ناظری، مژگان (۱۳۸۹)، پژوهش تحلیلی در زمینه مدیریت رفتارهای سیاسی در سازمان‌ها، مجله عصر مدیریت، شماره ۱۴، صص ۱۰۲-۱۰۵.
۲۹. سلیمانی، ابوالفضل، شکریان برنجستانی، مهدیه، ناظمی، الهه. (۱۳۹۷) تأثیر ساختار هیئت مدیره بر مدیریت مالیاتی: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران. فصلنامه مطالعات مدیریت و حسابداری. ۱
۳۰. شریفی، م، ۱۳۸۹، "بررسی تأثیر نرخهای مالیاتی بر درآمدهای مالیاتی دولت در ایران طی سالهای ۱۳۵۷ الی ۱۳۸۷"، پایان نامه کارشناسی ارشد اقتصاد، دانشگاه آزاد اراک
۳۱. شکیبایی، علیرضا. «برآورد اقتصاد غیر رسمی در ایران و تحلیل علل پیدایش آن (رویکرد منطق فازی)»، رساله دکتری، دانشگاه تربیت مدرس، پاییز ۱۳۸۰.
۳۲. شهسوار خجسته، عیسی و جعفری، پریش (۱۳۸۷)، طراحی مدل مناسب مدیریت مالیات بر ارزش افزوده در ایران (با تأکید بر گروههای ذینفع)، پژوهشنامه اقتصادی زمستان ۱۳۸۷؛ (۴) (ویژه نامه طرح تعدیل اقتصادی): ۶۹-۹۷.
۳۳. صالحی، مهدی،، بخشیان، عسل،، داوطلب طوسی، فتانه. (۱۳۹۶) تأثیر تمرکز مالکیت و درجه کنترل بر ارزش شرکت در صنعت بیمه. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی. ۲
۳۴. ضائیان، علی (۱۳۸۳). مدیریت رفتار سیاسی در سازمان، تهران، انتشارات سمت، صص ۸۲
۳۵. عزیزخانی، فاطمه - افشاری، غلامرضا (۱۳۸۴)، فرار مالیاتی و تأثیر آن بر تولید ناخالص داخلی و توزیع درآمد، نشریه: علوم انسانی «مجلس و راهبرد» پاییز و زمستان ۱۳۸۴ - شماره ۴۹ و ۵۰، (۲۸ صفحه - از ۳۹۵ تا ۴۲۲)
۳۶. علی‌پور، م، ۱۳۸۸، "بررسی تأثیر ماده ۱۰۵ قانون مالیات مستقیم بر سیاست توزیع سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران"، پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اراک
۳۷. عمادزاده، محمدکاظم و مسیب زاده، چنگیز (۱۳۹۱)، فرار مالیاتی، زمینه پیدایش و راهکارهای جلوگیری از آن، ماهنامه دادرسی شماره ۹۲، سال شانزدهم، خرداد و تیر ۱۳۹۱
۳۸. فرهنگ، سید زارع و بهمن. «تخمین فرار مالیات بر درآمد اشخاص حقیقی در ایران و شناسایی عوامل مؤثر بر آن»، رساله کارشنای ارشد، مؤسسه عالی پژوهش در برنامه ریزی و توسعه، تابستان ۱۳۸۰.
۳۹. کردبچه، محمد (۱۳۷۵)، "بررسی درآمدهای مالیاتی در ایران"، مجله برنامه و بودجه، شماره ۶، مهر.
۴۰. کميجانی، اکبر (۱۳۷۴)، تحلیلی بر مالیات بر ارزش افزوده و بررسی مقدماتی امکان اجرای آن در اقتصاد ایران، وزارت امور اقتصادی و دارایی.

۴۱. کوزه گر کالجی، ع. و ابوالقاسم اثنی عشری، ۱۳۸۳، "بررسی عوامل موثر بر فرار مالیاتی از دیدگاه ممیزان مالیاتی"، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی قائمشهر.
۴۲. محمودزاده، محمود و حسنزاده، محمد (۱۳۸۵)، مالیات بر تجارت الکترونیکی: مقدمه ای بر تدوین قانون مالیات بر تجارت الکترونیکی در ایران، «پژوهشها و سیاستهای اقتصادی» بهار و تابستان ۱۳۸۵ - شماره ۳۷ و ۳۸ (علمی-ترویجی)، (۳۷ صفحه - از ۸۵ تا ۱۲۱)
۴۳. مرادی، مجید (۱۳۹۵). نقش مدیریت سود و هموارسازی سود در رفتار سیاسی مدیران. مطالعات حسابداری و حسابرسی، سال پنجم، شماره ۱۹
۴۴. مشایخ، شهناز، عبداللهی، مهین. (۱۳۹۰) بررسی رابطه بین تمرکز مالکیت، عملکرد شرکت و سیاست تقسیم سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهشهای حسابداری مالی ۳
۴۵. مشایخی، بیتا، سیدی، سید جلال. (۱۳۹۴) راهبری شرکتی و اجتناب مالیاتی. مجله دانش حسابداری. ۱
۴۶. مشایخی، بیتا، علی پناه، صبری. (۱۳۹۴) تأثیر راهبری شرکتی بر رابطه بین اجتناب از مالیات و ارزش شرکت. پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی. ۷
۴۷. مقیمی، سید محمد (۱۳۸۵). سازمان و مدیریت رویکردی پژوهشی. تهران، انتشارات ترمه، ص ۴۱۰
۴۸. مقیمی نیا، ع، "طراحی و راهکاری مناسب جهت تعیین و محاسبه ضرایب مالیات بر مشاغل"، فصلنامه تخصصی مالیات، ۱۳۸۷، زمستان، شماره ۵۱، ص ۳۸-۹
۴۹. مهدی فرد، محمدرضا. رؤیایی، رمضان علی (۱۳۹۴). مدیریت سیاسی و قیمت سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار: آزمون نظریه اقتصاد سیاسی. فصلنامه علمی پژوهشی دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، سال هشتم، شماره ۲۵، ۱۹-۲۸.
۵۰. مهرانی، ساسان، سیدی، سید جلال. (۱۳۹۳) بررسی تأثیر مالیات بر درآمد و حسابداری محافظهکارانه بر اجتناب مالیاتی شرکتها. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت. ۳
۵۱. مهربان پور، مجمدرضا، جندقی قمی، محمد، محمدی، منصور (۱۳۹۶) بررسی اثر روابط سیاسی شرکت ها بر بکارگیری معاملات غیر عادی با اشخاص وابسته. فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری
۵۲. موسوی جراحی، ضیاءالدین (۱۳۸۷)، بهبود روش های عملیاتی اخذ مالیات، موسسه فرهنگی و اطلاع رسانی تبیان.
۵۳. موسوی جراحی، ضیاءالدین (۱۳۹۰)، بهبود روشهای اخذ مالیات (بخش دوم) بررسی نقش مدیونین و سازمان امور مالیاتی و اشخاص ثالث در افزایش اجتناب.
۵۴. نظام مالیاتی. ترجمه منیژه کاظمی، تهران: سازمان امور مالیاتی کشور، مرداد ۱۳۷۹.
۵۵. نوروش، دیبا و حسینی، ناصر، (۱۳۹۵)، "رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و هموارسازی سود در گزارشگری مالی"، فصلنامه بررسی های حسابداری و حسابرسی، (۲۴).
۵۶. نیکومرام، هاشم. بنی مهد، بهمن. رهنمای رودپشتی، فریدون. کیایی، علی (۱۳۹۲). اقتصاد مبتنی بر روابط، روابط سیاسی و کیفیت اقلام تعهدی، فصلنامه دانش حسابرسی، سال سیزدهم، شماره ۱۲، ۱۳-۱.

۵۷. نیکومرام، هاشم، بنیمهد، بهمن، رهنمای رودپشتی، فریدون، کیایی، علی (۱۳۹۲) دیدگاه اقتصاد سیاسی و مدیریت سود. فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، ۱
۵۸. نیکومرام، هاشم؛ بنی مهد، بهمن؛ رهنمای رودپشتی؛ کیائی، علی (۱۳۹۲). دیدگاه اقتصاد سیاسی و مدیریت سود. فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، سال ششم، شماره هجدهم، صص ۳۱-۴۳
۵۹. هادیان، ابراهیم، ایزدی، بهنام. (۱۳۹۳) بررسی نقش تورم در اثربخشی توسعه‌ی مالی بر رشد اقتصادی در ایران. فصلنامه تحقیقات توسعه اقتصادی.
۶۰. یعقوب نژاد، احمد، جواد، نعمت‌ا. (۱۳۸۸). رابطه بین اندازه شرکت‌ها و هزینه‌های سیاسی، مجله مطالعات مالی شماره چهارم-زمستان ۸۸

- Abeysekera Indra(2003)"Political economy of accounting in intellectual capital reporting" University of Wollongong Research Online
- Al-dhamari R, Ku Ismail K N. (2015). Cash holdings, political connections, and earnings quality, *International Journal of Managerial Finance*, 11(2), 215- 231
- Al-dhamari, R, Ismail, K,N,I,K, (2021), Cash holdings, political connections, and earnings quality, *International Journal of Managerial Finance*, Vol. 11 Iss 2 pp. 215 – 231.
- Al-Moghawli Mohammed (2010) "The Management of Reported Earnings to Avoid Political Costs: A Study of Saudi Arabian Firms" *International Journal of Management...* Vol. 27, Iss. 2; pg. 254, 13 pgs
- Aning Sejati,Y.۲۰۰۹,Political connections and earnings quality: evidence from Malaysia.phd dissertation,Oklahoma state university
- Ansolabehere, S., de Figueiredo, J., Snyder, J. Jr., 2003. Why is there so little money in U.S.politics? *Journal of Economic Perspectives* 17, 105-30.
- Armstrong, C. S., Blouin, J. L., Jagolinzer, A. D., & Larcker, D. F. (2015). Corporate governance, incentives, and tax avoidance, *Journal of Accounting and Economics*; 60: 1–17.
- Balakrishnan, K., Blouin, J.L., Guay,W. (2012). Does Tax Aggressiveness Reduce Financial Reporting Transparency? Working Paper. <http://ssrn.com/abstract=1792783>
- Ball, R., A. Robin, and J. S. Wu. ۲۰۰۳. Incentives versus standards: properties of accounting income in four East Asian countries. *Journal of Accounting & Economics* ۳۶ (۱-۳):۲۳۵-۲۷۰.
- Beatty, Anne, Scott Liao, and Jeff Jiewei Yu.(2013), "The spillover effect of fraudulent financial reporting on peer firms' investments." *Journal of Accounting and Economics* 55.2-3, 183-205.
- Bernard Fortin, Guy Lacroix, Marie-Claire Villeval Montreal, Tax Evasion and Social Interactions, Scientific Series, Series Scientifique, December 2004.
- Bernard Fortin, Guy Lacroix, Marie-Claire Villeval Montreal, Tax Evasion and Social Interactions, Scientific Series, Series Scientifique, December 2004.
- Bertrand, M., Kramaraz, F., Schoar, A., Thesmar, D. (2007). Politicians, firms and the political business cycle: Evidence from France. Unpublished working paper. USA: University of Chicago.
- Schipper, K. (1989). Commentary on earnings management. *Accounting Horizons*, 3: 91–102.
- Biddle, G., and G. Hilary, and R. Verdi. (2018), How does financial reporting quality relate to investment efficiency? *Journal of Accounting & Economics.*, Vol. 48 p. 112-131.
- Bliss Mark A. and Gul Ferdinand A. (2012) Political connection and leverage: Some Malaysian evidence, Volume 36, Issue 8, August 2012, Pages 2344–2350.
- Bodin Jean - Poul & Fulford, Richard. Iran(1999) Priorities and Strategy to Improve Tax Administration and Implement a VAT. Washington: International Monetary Fund.
- Bosman, W. J. "VAT", Supply, Vol. 14, No. 1, (2002).

- Boubakri Narjess, Omrane Guedhami Dev Mishra, Walid Saffar(2012) Political connections and the cost of equity capital, *Journal of Corporate Finance journal* Vol. 18, Issue 3, June 2012, PP. 541-559.
- Boubakri, N., Guedhami, O., Mishra, D., Saffar, W. (2012). Political connections and the cost of equity capital. *Journal of Corporate Finance*, 18 (3): 541– 559.
- Boubakri, N, Claude.J, Saffar.W, ۲۰۱۲, The impact of political connections on firms operating performance and financing decisions, *The Journal of Financial Research* • Vol. XXXV, No. ۳ • ۳۹۷-۴۲۳
- BROWNING, LYNNLEY(2013), *Foreign Banks Win New Delay in Tax Evasion Rule*, DealBook
- Bushman, R., and A. Smith, (2017) Financial accounting information and corporate governance. *Journal of Accounting and Economics*, 2001. 31, 237-333.
- Bushman, R. and J. Piotroski. (2006). “Financial Reporting Incentives for Conservative Accounting: The Influence of Legal and Political Institutions.” *Journal of Accounting & Economics* 42, 107–148.
- Bushman, R. M., J. D. Piotroski, and A. J. Smith. ۲۰۰۴. What Determines Corporate Transparency? *Journal of Accounting Research* ۴۲ (۲):۲۰۷-۲۵۲.
- Chaney, P. K., Faccio, M. & Parsley, D. C. (2012). The Quality of Accounting Information in Politically Connected Firms. Working paper, Vanderbilt University.
- Chaney, P.K., Faccio, M., Parsley, D. (2011). The quality of accounting information in politically connected firms. *Journal of Accounting and Economics*, 51 (1&2): 58-76
- Charumilind, C., Kali, R., Wiwattanakantang, Y. (2006). Connected lending: Thailand before the financial crisis. *Journal of Business*, 79 (1): 181–218.
- Chen Donghua, Jieying Li, Shangkun Liang and Guojun Wang(2011) Macroeconomic control, political costs and earnings management:Evidence from Chinese listed real estate companies, *China Journal of Accounting Research* 4 PP. 91–106
- Chen, C.J.P., Ding, Y. & Kim, C. (2010). High-level politically connected firms, corruption, and analyst forecast accuracy around the word. *Journal of International Business Studies*, 41, 1505–1524. DOI:10.1057/JIBS.2010.27.
- Cheni, m.(2009). Ownership Differences and Firm Income Smoothing Behavior. *Journal of Business Finance and Accounting*, 36, 21-39.
- Chong, D, Feldenberg R.M,Tirol A. J, (2014), *Accrual Management for Profit Smoothing in Institutional Management*. FRBNY Economic Policy Review;vol. 9 pp.65-87.
- Christoph Eichorn, *Tax Evasion and Economic Growth – A Neutrality Result First Draft*: Marche 2004.
- Christoph Eichorn, *Tax Evasion and Economic Growth – A Neutrality Result First Draft*: Marche 2004.
- Chyz, J.A., White, S.D. (2014). The association between agency conflict and tax avoidance: A direct approach. In *Advances in Taxation*, 21, 107-138.
- Correia Maria M.(2012) Political Connections, SEC Enforcement and Accounting Quality, *Rock Center for Corporate Governance at Stanford University Working Paper* No. 61, pp 25-1.
- Cull, R., and L. C. Xu. 2005. Institutions, ownership, and finance: the determinants of profit reinvestment among Chinese firms. *Journal of Financial Economics* 77(1): 117-146.
- Cummings, r, Jorge Martinez, Michel Mckee, Benno Torgler, (2005), “Efeect of Tax Morale on Tax Morale on Tax Compliance”, *Experimental and Survey Evidence*, October2005,2
- Dechow, P. M., and I. D. Dichev. 2002. The Quality of Accruals and Earnings: The Role of Accrual Estimation Errors. *The Accounting Review* ۷۷:۳۵-۵۹.
- Dinc, I.S. (2005). Politicians and banks: Political influences on government-owned banks in emerging countries. *Journal of Financial Economics*, 77 (2): 453– 479.

- Dyreng, S., Hanlon, M., & Maydew, E., (2007), "Long-run corporate tax avoidance", the accounting review, vol.83, no1, pp.61-82
- Ebril, Liam & Associates. "The Allure of the Value-Added Tax "., Finance & Development, Vol. 39, No. 2, (2002).
- El Ghoul, S., Guedhami, O. & Pittman, J. (2011). Cross-country evidence on the importance of Big Four auditors to equity pricing: The mediating role of the legal institutions. Unpublished working paper. University of Alberta.
- Faccio, M. (2010). Differences between politically connected and non-connected firms: A cross country analysis. *Financial Management*, 39 (3): 905–928.
- Faccio, M., R. W. Masulis, and J. J. McConnell. 2006. Political Connections and Corporate Bailouts. *The Journal of Finance* 61 (6).
- Fan, G. & Wang, X. (2006). Marketization index for China's provinces. China: National Economic Research Institute.
- Fan, J. P. H., Rui, O. M. & Zhao, M. (2008). Public governance and corporate finance: Evidence from corruption cases. *Journal of Comparative Economics*, 36, 343° 364
- Fisman, R. (2001). Estimating the value of political connections. *The American Economic Review*, 91(4), 1095-1102
- Francis, J., Khurana, I., Pereira, R., (2005). Disclosure incentives and effect on cost of capital around the Word. *The Accounting Review*, 80 (4): 1125-1162.
- Frank, M.M., Lynch, J.L, & Rego, S.O., (2009), "Are financial and tax reporting aggressiveness reflective of broader corporate policies", the accounting review, 84(2).
- Goldman, E., Rocholl, J., So, J. (2009). Do politically connected boards affect firm value?. *Review of Finance Studies*, 22 (6): 2331–2360.
- Gonzalez, M, Molina. C. A. and Pablo. E., (2010). "Dividend policy and ownership structure in Latin America". *Universidad de los Ands (UNIANDES)*. 21, PP. 1-20.
- Grossman G, Helpman E (1994) Protection for Sale. *American Economic Review* 84:833–850.
- Guedhami, O., Pittman, J.A. (2006). Ownership concentration in privatized firms: The role of disclosure standards, auditor choice, and auditing infrastructure. *Journal of Accounting Research*, 44(5): 889-929.
- Habib, A., Haris Muhammad, A., Jiang, H. (2017) Political connections, related party transactions, and auditor choice: Evidence from Indonesia. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 13, Issue 1, 1-19.
- Hagerman Robert, L zmijewski. Mark, 1978, Some Economic Determinants of Accounting Policy Choice, *Journal of Accounting and Economics* 1979; 1: 141-161.
- Harada, K. and P. Nguyen. (2011). Ownership Concentration and Dividend Policy in Japan. *Managerial Finance*, Vol 37, No 4, Pp 362-379.
- Hunton, D., Saldanha, N., Deng, X., (2018). Effect of transparency on financial reporting on increasing current profits and reducing profits management efforts, *Journal of Consumer*
- Khawaja, A. I., & Mian, A. (2005). Do lenders favor politically connected firms? Rent-seeking in an emerging financial market. *Quarterly Journal of Economics*, 120 (4): 1371–1411.
- Kim, C. & Zhang, L. (2016). Corporate Political Connections and Tax Aggressiveness. *Contemporary Accounting Research*, 33(1), 78-114.
- Koester, A., Shevlin, T., Wangerin, D. (2016). The role of managerial ability in corporate tax avoidance. http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2753152.
- Lee, W. & Wang, L. (2016). Do political connections affect stock price crash risk? Firm-level evidence from China. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 1, 1- 34.
- Leuz, Ch., Nanda, D., Wysocki, P D. (2003). Earnings management and investor protection: An international comparison. *Journal of Financial Economics*, 69 (3): 505–527.

- Lin, K. J., Karim, E. K. & Carter, C. (2015). why does China's stock market have highly synchronous stock price movements? An information supply perspective *Advances in Accounting*, 31(1), 68-79.
- Lindholm, W. Richard. "The Value Added Tax: A Short Review of The Literature", *Journal of Economic Literature*, Vol.8, No.4, (Dec, 1970).
- Liu, T. (2011). Stock market development and market efficiency on China stock market. *Middle Eastern Finance and Economics*, 7, 211-220.
- Malone, D., Fries, C., & Jones, Y., (1993), "An empirical investigation of the extent of corporate financial disclosure in the oil and gas industry". *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 8(3), 249-273.
- Martti, v., (2003), "tax evasion and the psychology of the social contract", *journal of Economic and Business*, vol.10, nol.pp111-125
- Mobarak, A., & Purbasari, D. (2006). Corrupt protection for sale to firms: Evidence from Indonesia. Unpublished working paper. University of Colorado at Boulder.
- Morck, R K., Stangeland, D A., Yeung, B. (2000). Inherited wealth, corporate control, and economic growth: The Canadian disease. In: Morck, R. (Ed.), *Concentrated Corporate Ownership*. University of Chicago Press, Chicago.
- Morck, R K., Yeung, B. (2004). Family control and the rent-seeking society. *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 28(4): 391-409.
- Moses, O. D. (1987). "Income Smoothing And Incentives: Empierical Test Using Accounting Changes", *The Accounting Review*, April, pp.358-375.
- Near, J. P. and M. P. Miceli (2016), "Organizational Dissidence: The Case of Whistle-Blowing", *Journal of Business Ethics*, Vol. 4, No1, pp. 1-16.
- Niessen S. Ruenzi, 2012 Political Connectedness and Firm Performance: Evidence From Germany. CFR-Working Paper NO. 07-15
- Palepu, K., P. M. Healy, and V. L. Bernard. 2003. *Business analysis & Valuation: Using Financial Statements Text and Cases*. 3 ed: Thomson Learning. evidence of patronage in Indonesia., University of Colorado at Boulder, Boulder
- Qian, M., Pan, H., Yeung, B., (2011). Expropriations of minority shareholders in politically connected firms. Unpublished working paper. The National University of Singapore.
- Ralph – C Bayer and Matthias Sutter The Excess Burden of Tax Evasion – An Experimental Detection – Concealment Contest – August 3, 2004
- Ralph – C Bayer and Matthias Sutter The Excess Burden of Tax Evasion – An Experimental Detection – Concealment Contest – August 3, 2004
- Saeed, A., Belghitr, Y., Clark, E. (2020). Do political connections affect firm performance? evidence from a developing country. *Journal Emerging Markets Finance and Trade*, 52(8), 1879-1891.
- Sapienza, P. (2004). The effects of government ownership on bank lending. *Journal of Finance and Economics*, 72 (2): 357-384.
- Schultz, J. J., Johnson, D. A., Morris, D. and S. Dymes (2014), "An Investigation of the Reporting of Questionable Acts in an International Setting", *Journal of Accounting Research*, Vol. 31, pp. 75-103.
- Seifert, D. L., Sweeney, J. T., Joireman, J. and J. M. Thornton (2010), "The Influence of Organizational Justice on Accountant Whistleblowing ", *Accounting, Organizations and Society*, Vol. 35, pp. 707-717.
- Song Yu, Lina Wang and Zi Yan (2011) Impacts of Political Connections on Earnings Quality of Chinese Private Listed Companies, *Advances in Education and Management Communications in Computer and Information Science* Volume 211, pp 85-92
- Stigler, George, 1971, "The theory of economic regulation," *Bell Journal of Economics and Management Science*, 2: 3-21.

- Suh,J,B, Nicolaides, R, Trafford, R, (2019), The effects of reducing opportunity and fraud risk factors on the occurrence of occupational fraud in financial institutions, *International Journal of Law, Crime and Justice*, (56), 79-88.
- Tait, Alan A. Value-Added Tax: Administrative and Policy Issues. Reprinted, Washington, D.C., The International Monetary Fund Publication., 1995.
- Tait, Alan A. Value-Added Tax: Administrative and Policy Issues. Reprinted, Washington, D.C., The International Monetary Fund Publication., 1995.
- Taylor.G, Tower.G, Van Der Zahn.M, (2010),” The influence of international taxation structures on corporate financial disclosure patterns”. *ELSEVIER ACCFOR-182*; No. of Pages15,
- Trongmateerut, P. and J. T. Sweeney (2013), “The Influence of Subjective Norms on Whistle-Blowing: A Cross-Cultural Investigation”, *Journal of Business Ethics*, Vol. 112, pp. 437–451.
- Wallace, W. A. (1995). *Auditing*. Cincinnati, OH: South-Western College.
- Xu Wei, Kun Wang and Asokan Anandarajan(2012) Quality of reported earnings by Chinese firms: The influence of ownership structure, *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting* 28 193–199
- Yeh Yin-Hua, Pei-Gi Shu and Shean-Bii Chiu(2013) Political connections, corporate governance and preferential bank loans, *Pacific-Basin Finance Journal* 21 PP. 1079– 1101
- Zimmerman, Jerold L. - Ross L.Watts (2008) Positive accounting theory political costs and social disclosure analyse

The effect of political communication on tax evasion of companies listed on the Tehran Stock Exchange

Farzin Khoshkar¹
Davod Gorjizadeh²
Seyed Alireza Hashemi^{*3}

Date of Receipt: 2022/05/07 Date of Issue: 2022/09/12

Abstract

The aim of this study was to investigate the effect of political relations on tax evasion of companies listed on the Tehran Stock Exchange. The present study was applied in terms of purpose, in terms of data type, a quantitative research and in terms of data collection method was descriptive and library type. To achieve the goal of research, political relations were measured by two indicators of government and semi-government ownership and the presence of government officials on the board of directors of companies and the effect of this index on tax evasion was measured in a data panel regression model. The statistical population was all companies listed on the Tehran Stock Exchange. Using the systematic removal method and considering the conditions for the members of the research sample, 63 companies were finally selected as the sample. Library and field were collected. The significance of the variables was determined by Levin, Lin and Chou tests, which showed the significance of all variables on the surface. Finally, data analysis was performed by data panel model and Chao and Hausman tests and the results showed that the two indicators of government and quasi-government ownership and the presence of government officials on the board of directors of companies have a significant effect at 95% on tax evasion of accepted companies. They are listed on the Tehran Stock Exchange.

Keywords

Political Communication, Political Influence, Government Property, Tax Evasion.

1. Lecturer of Accounting Department, Nasser Khosrow Institute of Higher Education, Saveh, Iran
2. Lecturer of Accounting Department, Nasser Khosrow Institute of Higher Education, Saveh, Iran
3. Senior accounting expert, Nasser Khosrow Institute of Higher Education, Saveh, Iran.
(Responsible author: managerparsaparsian@gmail.com)